

PAUL VERDIN

PETER DE KEYZER

LUC SELS

PAUL HUYBRECHTS

JEF VUCHELEN

LUC SOETE

DE NEVENEFFECTEN VAN HET AMERIKAANSE SCHALIEGAS

Wie had dat kunnen bedenken?

Al vele malen heb ik mogen deelnemen aan toekomstverkenningen: Maastrichtse, Limburgse, Europese, wereldwijde. Enkele jaren geleden bedacht ik, samen met andere toekomstverkenners, alternatieve scenario's voor het Europa van 2050. Het voordeel van langetermijnsenario's te kunnen uittekenen op een zekere leeftijd, is dat je er straks niet meer ter verantwoording voor geroepen kunt worden.

Maar hoe creatief mijn collega's en ikzelf ook mochten zijn, het Global Europe 2050-rapport lijkt nu, amper een jaar later, al achterhaald. Nochtans staat het rapport vol met de meest waarschijnlijke en onwaarschijnlijke verwachtingen en ontwikkelingen. Bekende en ook minder bekende: een burgeropstand in China, uitbreiding van de Europese Unie met Turkije en Noord-Afrikaanse landen, Europese desintegratie, een totale migratiestop, enzovoort.

In toekomstscenario's worden onverwachte gebeurtenissen vertaald als *wild cards*: nuttig om de experts aan te zetten tot out-of-the-boxdenken, maar niet echt iets om mee te nemen in de analyse van de langetermijntrends. Maar hoeveel *wild cards* we ook op tafel hebben gelegd, toch was de meest dramatische kortetermijnschok die de wereldeconomie op dit moment ondergaat er niet bij. Ik heb het over de ontginning van schaliegas uit kleisteenlagen, die de internationale energiewereld langzaam maar zeker op zijn kop zet. Of die invloed blijvend zal zijn, laat ik hier even buiten beschouwing. De ervaring in de VS, waar vrij snel steeds weer nieuwe winningsgebieden aangeboord moeten worden, en de duurzaamheid van het proces, roepen nog heel wat vragen op rond over kosten en waterverontreiniging.

* Voor Europa zijn de neveneffecten van de Amerikaanse schaliegasproductie dramatisch.

Lees
Schaliegas doet licht uit in Europa, blz. 20

visie

Veel onverwachter zijn de internationale neveneffecten van de spectaculair groeiende gasproductie in de VS. Terwijl de discussie in Europa gaat over de mogelijkheden om ook hier schaliegas te produceren, doet zich totaal onverwacht een vrij dramatische aanpassing voor waardoor de VS erin slaagt zijn CO₂-uitstoot significant te verminderen en... die van ons sterk te doen stijgen. De overproductie van gas in de VS is nu zo hoog dat men het nog slechts verkocht krijgt aan elektriciteitscentrales, die daarvoor bereid zijn een prijs te bieden die gelijk is aan die van steenkool, de traditionele brandstof van de meeste Amerikaanse elektriciteitscentrales. Het gevolg is dat de steenkoolproductie in de VS in een jaar met 12 procent is gedaald. Niet verwonderlijk dat Obama nu plots met een ambitieus klimaatplan grote politieke sier kan maken.

Voor Europa zijn de neveneffecten echter dramatisch. Zo voert de VS nu spotgoedkoop steenkool uit naar Europa, waardoor nieuwe gascentrales, zoals die van Eneco en Dong in Rotterdam, waarvan de kosten 652 miljoen bedragen, buiten werking worden gehouden. Bovendien stijgt wellicht de CO₂-uitstoot van de energieproductie in Europa, alle duurzame zonne- en windenergie ten spijt. Meer nog, de ontwikkeling van duurzame energie in Europa lijkt haar beste tijd te hebben gehad. Ook Duitsland, dat wellicht het verst is gegaan in het investeren in duurzame energiebronnen, zet zijn gascentrales uit, ten voordele van steenkolen centrales.

Een tweede effect is dat de Europese gasprijs onder druk komt te staan. Daardoor komen de overheidsfinanciën van een land als Nederland, met zijn aardgas uit Slochteren, nog meer in de problemen. Verwacht mag worden dat de Nederlandse aardgasbaten (zo'n 14,5 miljard in 2012 of 4,5 procent van de overheidsinkomsten) in 2013 met enkele miljarden zullen dalen. Rusland mag zich aan gelijkaardige effecten verwachten.

Kortom, als er ooit een strategische *wild card* is geweest, dan is het wel Amerikaans schaliegas. Beter had geen enkele toekomstvoorspeller het kunnen bedenken. Jammer toch dat niemand van ons eraan had gedacht. ☉

De auteur is rector van de Universiteit Maastricht.